

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Skolens "værktøjskasse" til fremme af trivsel og mod mobning

Indhold 2. oktober 2003

Indskolingen:

"Trin for Trin" 1 & 2:- Et program til udvikling af børns sociale kompetencer.
CESEL / Special - pædagogisk Forlag.

1. trin (4 - 6 år)
2. trin (7 - 8 år)
3. trin (9 -10 år)

Hvert trin arbejder med:

- Empati
- Impulskontrol og problemløsning
- Selvkontrol

Ar og Mi i skole: Materiale til de yngste klassetrin
C . Brandt, A.L.Christoffersen, P. Andersen, A. Jørgensen / Arbejdsmiljøfondet.

*Et tværfagligt undervisningsmateriale, bygget op omkring en fortælling om 2 troldebørn
Ar og Mi.*

Gennem forskellige forsøg, øvelser, spil og samtaler får eleverne en forståelse for, at fysiske og psykiske arbejdsmiljø er væsentlige elementer for at have det godt med sig selv og andre i skolen.

Materialet består af:

Kopimappe med oplæsningsbog (30 sider), lærervejledning og elevark.

Troldehus i pap indeholder materialer til øvelser spil og forsøg.

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Dig og mig og Qvik. -kursus i samvær for skolens yngste klasser.
Kirsten Hand. / Lions Quest

Materiale til bh. kl. - 3. klasse.

Forfatteren skriver:

Materiale udarbejdet m.h.p. at styrke børns selvtillid og udvikle deres sociale kompetencer, herunder handlingskompetence. Børnene er aktive i processen.

Materialet arbejder efter spiralprincippet mod 4 mål.

1 - At alle elever og lærere skal føle sig godt tilpas i klassen og på skolen.

2 - At hele klassen skal kunne fungere som en gruppe og kunne løse opgaver i fællesskab.

3 - At hver enkelt elev skal kunne træffe positive og ansvarlige valg og kunne sige nej til dårlige forslag.

4 - Hver enkelt elev skal værdsætte og respektere sig selv og andre..

Goddag, Giraf. -kursus i girafsprø/ ikke-voldelig kommunikation.
Janne Hejgaard. / Landtryk.

Materialet tænkes anvendt med start i indskolingen, men kan bruges fra bh. klasse - 7. klasse.

Materialet består af en "Lærerens bog" samt et antal letlæsningsbøger til eleverne.

Elevbøgerne findes i form af et kopier-selv-materiale.

"Lærerens bog" indeholder en introduktion til girafsprø/ ikke-voldelig kommunikation, overvejelser over hvordan man underviser i dette, samt plan og rækkefølge for en sådan undervisning. Gennem brug af materialet oplæres eleverne langsomt og grundigt i kendskab til den ikke-voldelige kommunikationsmodel - og i at anvende den i deres hverdag.

Sindets magt: Hvordan man styrker børns sociale kompetence
Mario Di Pietro / Dansk psykologisk Forlag.

Med fokus på følelsernes betydning for at tænke og handle rationelt beskrives metoder til at udvikle den sociale kompetence hos børn fra 8 år og opefter.

Bogen kan umiddelbart anvendes i praksis og indeholder mange konkrete øvelser i at

- styrke barnets selvindsigt, motivation og livsglæde.

- træne barnet i at genkende, sætte ord på og håndtere følelser.

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

- kunne magte svære opgaver og konflikter.
- håndtere frygt.
- lære at reagere hensigtsmæssigt ved drillerier og mobning.
- leve sig ind i andres måde at tænke, føle og handle på.
- træne færdigheder i at forstå, tolke og begå sig i hverdagen.

Mellemtrin:

- v Jeg har ret til - du har ret til: Materiale for ca. 4. - 6. klasse.(Ét classesæt).
- v Janne Hejgaard./ Nielsens.(Drengeskole -Pigeskole).

Assertionstræning på mellemtrinnet. En let tilgængelig bog om hensigtsmæssig og uhensigtsmæssig adfærd. Den indeholder en redegørelse for forskellige adfærdsmønstre, mange små øvelser til illustration af hensigtsmæssig adfærd og konfliktløsning.

LÆRERVEJLEDNING findes på forlaget LANDTRYKs hjemmeside.

Classroom management - 2 idéhæfter
Ole Bang Larsen o. a. / Dafolo

Om at skabe rum for læring

Igennem hæfterne kan man hente inspiration til konkrete praktiske idéer i forbindelse med arbejdet med classroom management. Også velegnet til diskussion og planlægning i lærerteamet.

Den gode cirkel. - et kursus i social træning.(Især velegnet 3. - 6. klasse).
Carl Olav Hansen./ Pædagogisk klinik, Gram

Et "grydeklart" træningsforløb med materialer til forløbets enkelte punkter.

- Idéer til redskaber, som kan anvendes i en klasse, som er så urolig, at den ikke er parat til social træning.

- Inspirationsmateriale til de forældremøder, som skal holdes i forbindelse med et socialt træningsforløb.

Taget udgangspunkt i det social-pædagogiske spil "**Kort og godt**".

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Kort og godt: - et social-pædagogisk spil.
Carl Olav Hansen / Specialpædagogisk Forlag.

Grønt spil:(3. - 6. klasse)
Blåt spil: (7. - 10. klasse)
Se kommentar til ovenstående.

Unge vælger livskvalitet: Materiale for ca. 5. -8. klasse.
Lions Quest.

Materialet består af et kursus for elever på mellemtrinnet og er inddelt i 7 kapitler med hver sit tema:

- At komme i puberteten,*
- At opbygge selvtillid gennem bedre kommunikation,*
- Lær dig mere om følelser: Værdsæt dig selv og lær selvdisciplin,*
- Venner: Bedre forhold til kammeraterne,*
- At styrke forholdet til familien,*
- At lære at tænke kritisk for at træffe beslutninger,*
- At sætte sig mål for et godt liv.*

Hvert kapitel omfatter et stort antal varierende danskaktiviteter, bl.a. læsning, skrivning, diskussioner, rollespil, fremlæggelse af hjemmeopgaver samt projekter i store og små grupper.

Foruden en lærervejledning med "skridt for skridt" -instruktioner omfatter materialet:

- En arbejdsbog*
- En bog for forældre*
- Et tillæg m. lærervejledning: Unge vælger konfliktløsning.*

Materialet er tænkt brugt kontinuerligt gennem årene på mellemtrinnet, men ved at sætte sig lidt grundigt ind i indledningen og ideerne bag materialet er der stof nok til at man kan plukke øvelser og idéer ud og tilpasse dem efter det aktuelle behov i klassen.

Materialets fokuspunkter ligger på linie med fokuspunkterne i Det kriminalpræventive råds materiale "Dit liv - dit valg?".

Energize! : Bog til ovenstående materiale. NB: engelsk tekst.
Lions Quest.

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

STOP MOBNING

Sylvia Laserow

3. – 5.(6.) klasse.

Et grydeklart undervisningsmateriale (trinvis i 15 lektioner), hvor der arbejdes med at forebyggende emner i forhold til mobning og med at opbygge positive relationer i klassen i stedet for magtudfoldelse. Om empati, livskundskaber, kammeratskab, konfliktløsning og sociale kompetence.

TAGFAT om LIVET.

Ane Sofie Andersen og Hanne Bårris

Materialet består af 3 elevbøger og en lærervejledning.

Til hver elevbog medfølger en novelle af forfatter Vibeke Marx.

Materialet lægger op til tværfagligt, differentieret arbejde i 9 temaer, omhandlende **det brede sundhedsbegreb**.

Ældste trin:

Dit Liv - dit valg? : Materiale til mellemtrinnet. (Ét eksemplar til kopiering)

Det kriminalpræventive råd.

Tanken med bogen er, at brugeren kan plukke øvelser og idéer ud og tilpasse dem efter det aktuelle behov i klassen.

Idéerne og øvelserne er systematiserede i forhold til 4 overordnede vinkler: Identitet, levevilkår og livsstil, valg og konsekvenser samt perspektiver.

Materialets mål er at hjælpe eleverne til at opnå handlekompetence gennem udvikling af kvaliteter som selvværd, selvtillid og engagement. "Ved at fokusere på den positive spiral, kan man modvirke, at nogle elever kommer ind i en negativ spiral." (I sidste instans drejer det sig her om at vælge kriminalitet fra).

Materialets fokuspunkter ligger på linie med fokuspunkterne i Lions Quest's materiale "Unge vælger livskvalitet".

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Inderst inde: -Psykologi og livsoplevelse for folkeskolens ældste klasser & andre unge
Birthe Dræby / NNF Arnold Busck.

Et undervisningsmateriale, der handler om psykologi, om at lære sig selv at kende og være bevidst om sine reaktioner og handlinger.

Elevens bog behandler psykologiske temaer som arv og miljø, forandring og udvikling, følelser, selvværd og selvagtelse, personlig grænser, intelligens, at være én blandt mange, livsmål og glæder i arbejde og fritid.

Lærerens bog indeholder – foruden råd og forslag – mange kreative og differentierede opgaver, psykologiske historier og spil, assertionsteknikker og kopisider.

Den gode cirkel. - et kursus i social træning.(Især velegnet 3. - 6. klasse).
Carl Olav Hansen./ Pædagogisk klinik, Gram

Et "grydeklart" træningsforløb med materialer til forløbets enkelte punkter.

- Idéer til redskaber, som kan anvendes i en klasse, som er så urolig, at den ikke er parat til social træning.

- Inspirationsmateriale til de forældremøder, som skal holdes i forbindelse med et socialt træningsforløb.

Tager udgangspunkt i det social-pædagogiske spil "**Kort og godt**".

Kort og godt: - et social-pædagogisk spil.
Carl Olav Hansen / Specialpædagogisk Forlag.

Grønt spil:(3. - 6. klasse)

Blåt spil: (7. - 10. klasse)

Se kommentar til ovenstående.

Vejlbyskole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Alle klassetrin

Konflikter løser vi selv.
Susse Humle og Hans Boserup

Materialet består af en elevmappe med materiale til alle tre niveauer, en lærervejledning samt en demonstrationsvideo om mediation.

"En på kassen!" - Voldspakken: materiale til 0. - 10. klasse.
Undervisningsministeriet/ Det kriminalpræventive råd/ Amtscentralerne, 1995

Indeholder bl.a. idekatalog med mange gode forslag til aktiviteter og øvelser. Særlig velegnet til undervisning i social og emotionel læring er: "Men jeg kan så meget andet.." (3.- 5. klasse), og "Hvad gør vi nu?" (en modelløsning for de yngste klassetrin). Pakken indeholder desuden en undervisningsvideo "Over stregen" om drillerier, mobning, vold, angst og selvværd. (henvender sig til elever, lærere og forældre).

Grib konflikten – om konstruktiv konflikthåndtering i skolen: Lotte Christy .

Grib konflikten er et materiale, der er udgivet af Det Kriminalpræventive Råd.
Målet med bogen er, at børn bliver til kompetente unge, der selv kan klare deres konflikter
Emner af særlig interesse:
"Øen" , konfliktrappen i 2. klasse.
Konfliktrappen, at gøre det værre – at gøre det bedre.
"Isbjergsmodellen, vejen til konstruktiv konflikthåndtering.
Der findes en lærervejledning på: www.crimprev.dk/skoleliv.

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Blandede materialer til "Den sociale Dimension":

MOBNING – ud af Århus
Værktøjsmappe, udgivet august 2003.

I værktøjsmappen finder vi inspiration og grundlag for at tilrettelægge indsatsen mod mobning. Det handler om a. Inddragelse af alle aktører, b. Forebyggelse af mobning og c. Viden og metoder. Indsatsen sætter fokus på mobning, kortlægge omfanget, udbrede viden om mobning, fungere som inspiration til handleplaner og aktive pædagogiske indsatser, samt sikre børnenes psykiske undervisningsmiljø.

MARIA en historie om mobning
Lotte Kjærup. / Bogforlaget HER & NU

*En novellesamling med tekster egnede for 4.- 7. klassetrin
HERTIL HAVES: LÆRERENS OPGAVEHÆFTE til fri kopiering.*

Din fede frikadelle.
Gitte Abildtrup Møller. / CDR forlag.

*En samling af artikler, hvor især børn har ordet og fortæller om mobning, men også med bidrag fra voksne, der arbejder med børn og børns sociale liv.
Mange af artiklerne er velegnede som udgangspunkt for klassesamtaler om mobning og skolens sociale miljø.*

HERTIL HAVES: OPGAVEHÆFTE til fri kopiering.

Girafsprø: - empatisk kommunikation.
Claus Bülow / Skab dit liv - Forlaget

"Girafsprø" er et kreativt redskab til at løse mellem menneskelige konflikter samt for personlig udvikling. I Claus Bülows bog finder man en letlæst, kort og alligevel detaljeret indføring i begrebet.

Den beskriver reglerne eller "grammatikken" – nævner nogle af de faldgruber, der kan være – giver hverdagsseksempler på Ulve- og Girafformuleringer – og medtager enkelte øvelser.

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Spilleregler for ro i klassen. - et spørgsmål om respekt for fællesskabets behov.
Per Kjeldsen og John Månsson. / ADAPTA.

En praksisorienteret bog, der gennemgår en metodik samt et materiale til et udvidet skole-hjem samarbejde, hvor både forældre, lærere og elever inddrages aktivt i arbejdet med at vende destruktiv uro til naturlig uro.

Ro i klassen.
Liv i skolen: temanummer marts '99

Skolens sociale liv. - skolen er andet end fag.
John Aasted Halse./ Dafolo

Beskrivelse af moderne børns virkelighed. Om skolen og dens opgave i et samfund under forvandling.

Med udgangspunkt i skolens hverdag vinklet fra børnehøjde diskuteres samspillet mellem skolens faglige og sociale liv.

-Om som lærer at møde virkelighedens børn positivt i en erkendelse af at læreropgaven er kvalitativt anderledes nu end for blot 10 år siden.

-Om mobning som symptom på skolens sociale liv og forslag til handleplan.

Anvendelig som oplæg til refleksion og debat i skolebestyrelse og lærerteam.

Mobning i skolen.
Dan Olweus. / Hans Reitzels forlag.

Opridser den eksisterende viden om mobning blandt skoleelever. Der bygges primært på forfatterens egne undersøgelser, som omfatter mere end 150.000 elever.

I bogen gives også en række konkrete forslag til, hvordan man på forskellige niveauer kan modarbejde mobning - i skolen, i den enkelte klasse, fra forældreside og i forhold til den enkelte elev.

Mobning skal ud af skolen.
Pjece udgivet af KL./ Undervisningsministeriet

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

...Og dem udenfor 3 film om mobning:
Anne Eggen / Det Kriminalpræventive Råd

3 film hvor børn og unge på tre forskellige klassetrin fortæller om drillerier og mobning i skolen.

"Jeg bliver ked af det", fortæller om en 4. klasse med drillerier og "klubber". Filmen lægger op til at snakke om drillerierne, før der opstår egentlig mobning.

Varighed: 16 min.

"Hulen – og dem udenfor", udspiller sig i en 6. klasse. Her trives mobning i kraft af et hierarki, som især styrer pigernes indbyrdes forhold. Klasens trivselshandleplan har indtil videre ikke løst problemerne.

Varighed: 17 min.

I "Godt det snart er overstået", ser en 9. klasser tilbage på en skoletid præget af voldsom mobning blandt drengene. Stærke følelser lurder under overfladen, og det er svært at kaste de indarbejdede roller af sig.

Varighed: 17 min.

HERTIL HAVES: LÆRERVEJLEDNING (Bånd + vejledning fås hos HE)

5 film. Temapakke: Gode og dårlige kammerater.

Til alle 5 film er der undervisningsmateriale på : www.undervisning.dfi.dk under rubrikken UV-materialer.

1. LILLE MAND – LILLE MAND:

En film om svigt, håb, trylleri, kærlighed og venskab. Egned til børn fra 6 år. 17 min.

2. TILBAGE TIL BYEN:

Alice skal flytte og modstanden er stor, men heldigvis viser det sig, at der også findes positive ting det nye sted. Egned til børn fra 6 år. 18 min.

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

3. PIGERNE I 4. B:

Hjerteveninde, stenveninde, bedsteveninde – afgørende begreber for pigerne i 4. b. Denne dokumentarfilm handler om venindeskab på godt og ondt. Drengene eksisterer, men langt ude i følelsernes horisont. Forholdet til veninderne, det er alvor. Det er det, det hele handler om. Egned til mellemtrinnet. 51 min.

4. PIGEN FRA MÅNEN:

Johanna ser frem til sin første skoledag. Men de næste seks år bliver et helvede for Johanna. Hun bliver mobbet og er altid udenfor. Hun er en stærk pige, og det lykkes hende at skjule sin ulykkelige ensomhed for sine forældre, indtil en skolelærer en dag tager affære. Johanna skifter skole og får nye venner og et normalt liv. I filmen fortæller Johanna om sit mareridt, der nu er overstået.

Egned til mellemtrinnet og overbygningen. Svensk. 15 min.

5. JOHANNA! YOHANNA! – FRA HELVEDE TIL PARADIS:

"Seks år i helvede" – Johanna ville ikke indordne sig hierarkiet i klassen, og det havde sin pris i form af mobning og drillerier. Hovedpersonen er Johanna fra filmen "Pigen fra månen". Dokumentarfilmen handler om en ung piges kamp for retten til at være sig selv. Dette er ikke kun en film om mobning, det er også historien om en pige, som det lykkes at finde sig selv og skabe sin egen identitet.

Egned til overbygningen. Dansk/svensk. 30 min.

Kopimappe 1&2:

Indeholder bl.a.:

Liste over undervisnings og baggrundsmateriale. SEL:

Social og Emotionel Læring./ DLH '99.

Her kan findes yderligere oplysninger om baggrundslitteratur, undervisningsmaterialer, fag- & skønlitteratur for børn, titler på TV- udsendelser og film.

Artikel om læring og udvikling af sociale kompetencer.

En introduktion til materialet "Step by step" / På dansk: "Trin for trin".

Vejlby Skole, Vikærsvej 36, 8240 Risskov
Tlf. 86 21 41 88 Fax.. 86 21 26 80 E-mail. vej@aaks.aarhus.dk

Forældrene på banen.
Idéer og inspiration til skole/hjem-samarbejde.
Det kriminalprævensive råd.

Bogen vil kunne anvendes i forhold til mange forskellige grupper af forældre og inspirere til at inddrage de forældre, som lærerne almindeligvis har svært ved at komme i kontakt med.

Indhold:

- *Organisation og tilrettelæggelse af skole/hjem-samarbejde.*
- *Kollektiv kontakt.*
- *Individuel kontakt.*